

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De beneficiis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Canonica Portione Episcopali. Tit. 9

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62028)

TITULUS IX.

De Canonica Portione Episcopali.

SUMMARI A.

1. Canonica portio ex quibus desumitur.
2. Cur sic dicta.
3. Est duplex.
4. Episcopalis ex quibus debetur Episcopo.
5. Ex quibus Rectori Ecclesia: & quibus ex causis.
6. Non debetur si consuetudo sit in contrarium.
7. Quantitas in jure non definita.
8. Episcopi nomine qui hic veniant.
9. An Episcopo debeatur ex Legato loco exempto relicto.
10. Quid si Ecclesia sit exempta.
11. Quid si sit exempta tempore mortis Legantis, non testamenti.
12. Non detrahatur hanc portio ex relictis pauperibus:
13. Confraternitatibus:
14. Hospitalibus.
15. Pro Ecclesia ornamentis, &c.
16. An ex relictis pro aliis operibus piis ex futuro pendet eventu.
17. An ex relictis pro restauratione locorum piorum.
18. Quid si in restauratione non indigeant.
19. An ex relictis pro subventionem eorum qua ad cultum divinum pertinent.
20. Non

Corvinus
De Personis
et Benefic. Eccles

G IV.

32

- 20. *Non ex donatione inter vivos.*
- 21. *Nec Legato pro maritandis puellis.*
- 22. *Nec de relictis in subsidium terra sancta.*
- 23. *Quid de relictis Regularibus.*
- 24. *Legatum & portionem simul quando possit petere Episcopus.*
- 25. *Quando Ecclesia suam portionem retrahat.*
- 26. *Quomodo hæc quarta deducenda.*
- 27. *Præscribi potest.*

Sequitur de *Canonica portione*, quæ scilicet ex relictis & proventibus Ecclesiis obvenientibus, detrahitur, & Prælati debetur. *can. 1. cum seq. 10. qu. 3. c. de his. can. decernimus. 10. qu. 1. can. constitutum. 16. qu. 1. Clem. dudum. de sepultur.*

Dicta *Canonica c. ult. de testam.* id est, pars à canonibus instituta & approbata. *Sylvest. in Sum. verb. Canonica portio. num. 1. Barbof. de offic. & potest. part. 3. all. g. 86. num. 2.* Aliquando & appellatur *Legitima. c. officii. eod.*

Est duplex: Una qua debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ dioceseos: *d. can. de his. cum simil. c. officii. cum seq. de sepultur.* de qua dicimus hoc titulo: *Altera*, qua debetur Ecclesiæ Parochiali, seu ipsius Curato & Rectori. De qua tractabimus infra.

Canonica portio Episcopalis debetur Episcopo ex omnibus Legatis, relictis quibuscunque Ecclesiis, aut piis locis, intra suam diocesim existentibus. *d. can. de his. cum seqq. 10. qu. 1. can. vobiscum. cum seqq. 12. q. 2. Lopus de Canonica portione, part. 2. qu. 4. à num. 8. Ubald. de Canonica port. part. 2. cap. 4. qu. 7. in princ. nec non ex decimis, & ex iis quæ occasione funerum obveniunt Ecclesiis: c. conquerente. de offic. Ordin. & ibi Gloss. verb. mortuuariorum. Gloss. in c. cum olim. de censib. & denique de omnibus relictis pro anima. can. Pontifices. 12. qu. 3. c. requisisti. 15. in princ. de testam.*

Idque curæ Pastoralis intuitu, sicut etiam Parochialis Ecclesiæ
 [Hhh] 2 Re-

Reftori: *c. i. c. de bis. de feptur.* tribus potiffimum ex cauffis: 1. In recognitionem fuperioritatis; ficut cætera jura Epifcopalia: *de quib. in d. c. conquerente. & c. de quarta. & c. auditi. de præfcription.* 2. Ob communicationem, quæ eft intra Epifcopum & Ecclefiæ fibi fubjectas: *d. c. requiffi. verf. fecus.* 3. Ob curam & pabulum cœlefte, quod impartitur Ecclefiis inferioribus: *c. i. ibi. cœlefi pabulo. de feptur. Lopez. tract. num. 1.*

6 Debetur Epifcopo, niſi contraria confuetudo, aut quadrageſima obftet præfcriptio: *c. de quarta. 4. de præfcript. d. c. officii. in fin. de reſtit. Panorm. inc. certificari. de feptur. Sylveſt. in Sum. verb. Canonica portio. 2. qu. 1. num. 3. in fin.* Habet enim ſuper ea intentionem de iure communi fundatam: *Seraph. deciſ. 1449 num. 4. Gregor. XV. deciſ. 317. num. Rot. deciſ. 31. num. 5. part. 1. diverſ.*

7 Quantitas ejus, non eſt certò in jure definita; ſec. Felin. *in d. c. de quarta. arg. c. certifi. can. 9. de feptur.* & Abbat. *in c. ult. num. 2. de reſtit. ad confuetudinem recurrendum ſec. Gloſſ. in d. c. ult. verb. conditione. & in d. c. conquerente. verb. mortuorum.* Certè aliquando eſt pars quarta, nunc tertia; *c. requiffi. eod. can. vobis. can. conceſſi. can. Vulturuna. 12. qu. 2. d. c. conquerente,* quandoque media *can. antiq. 10. qu. 1. c. 2. de feptur.* juxta diverſarum provinciarum diverſas confuetudines: *d. c. certificari. 9. d. c. requiffi. Covarruv. in c. ult. de reſtit. in princ. Bertachin. de Epifcopo lib. 4. in 4. part. num. 40. Riccio in praxi aurea. reſol. 209. concl. 5.*

8 Detrahit illam Epifcopus, licet teſtator expreſſerit, ſe velle Eccleſiæ, non Epifcopo eſſe relictum. Quia privata teſtatoris diſpoſitio immutare non poteſt generalem Canonis conſtitutionem: *d. c. requiffi. verf. fecus autem.*

Epifcopi autem nomine quis hic venit alius Prælatuſ inferior in Eccleſia, cui quid relictum Epifcopalem jurisdictionem habens. Eſt enim hæc canonica portio de lege Jurisdictionis, Epifcopo jure Epifcopali debita: *Innoc. in c. 1. de ſtatu Monach.* quod eum habeant hiuſmodi Prælati in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis, & habere debent cum connexis & annexis emolumentis omnibus: *Ubald. d. tract. cap. 4. qu. 4. princ. num. 1. verf. notandum.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Eccles.

G IV.

32

Cum Episcopus neque exigat neque percipiat jura Episcopalia in locis exemptis; *can. luminoso. 18. qu. 2. c. cum Episcopo. 7. de offic. Ordin. in 6. ubi Gloss. verb. exempto.* non debetur ei canonica portio ex legato loco exempto relicto. *Sylvest. in Sum. d. verb. canonica portio. qu. 3. num. 4. Angel. cod. verb. num. 7. Lapsus d. tract. qu. 4. Ubald. cod. tract. cap. 4. quest. 6.*

Si verò Ecclesia exempta Capellas vel populum habuerit non exemptum, tenebitur Episcopo ad hanc portionem. *Joan. Andr. in c. in nostro. de sepultur. Lapsus d. tr. §. quia. num. 6. vers. secundo queritur. Ubald. d. c. 4. q. 5. Cochier. de jurisdict. Ordin. in Exemptos. part. 4. qu. 6. num. 5.*

Relicta Legato Ecclesie exemptae tempore mortis, subjectae vero testamenti tempore, distinguendum: Aut utroque tempore, testamenti scilicet & mortis, est exempta, & non debetur Canonico portio: *ob rationem dictam:* Aut subdita est tempore testamenti, exempta verò tempore mortis: & quoque non debetur; Tempus enim considerandum, quo legatum cedit, non quo legatur: *l. post diem. ff. quando dies legat. l. que legata. ff. de div. reg. jur. Lapsus d. §. quia. num. 12.* Aut est exempta tempore testamenti; subdita verò tempore mortis, & debetur. Mortis enim tempus inspiciendum. *l. si cognatus. ff. de reb. dub. Ubald. d. cap. 4. qu. 7. num. 3.*

Sunt praeterea quaedam relicta extra hujus portionis detractionem: I. Ut 1. Relicta in genere pauperibus, vel consanguineis intuitu pietatis: *Gloss. verb. decrevi. in c. 2. de sepultur. & verb. Trebellianica. in c. si pater. de testam. in 6. Abb. in c. ult. num. 7. cod. Tiraquel. de privileg. pia causa. privit. 28. Ubald. d. tract. cap. 5. num. 10. & II. & cap. 6. num. 15.* Ratio. Quia quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, illud relinquitur personis, non autem piis locis: de relictis verò personis non detrahitur quarta Episcopalis. *d. c. requisisti. d. c. ult. de testam. e. ex parte 31. de verb. signif. Joan. Andr. in c. in nostra. 10. de statu Monach. Nisi relictum esset pauperibus certi loci: Quia tunc legatum videtur factum intuitu pii loci & ipsi loco. Vallens. in parat. ad decret. lib. 3. tit. 28. de sepultur. §. 6. num. 4. Barbosa. lib. 3. jur. Eccles. univ. cap. 19. num. 16.*

- 13 2. Relicta Confraternitatibus: *Gloss. in d. c. 2. de sepultur. per l. quis ad declinandam. 49. §. fin. Cod. de Episcop. & Cleric. & ibi Bald. num. 19. Abb. cons. 31. dub. 2. vol. Ubald. d. tr. qu. 14. num. 15. Tyrand. d. tract. privil. 28. Gutier. commun. dicit. licet. dissent. Canon. quæst. lib. 1. cap. 35. num. 13.* Ratio: Quia de jure quarta tantum præstanda de iis quæ Ecclesiis vel piis locis relicta: *d. c. officii. d. c. ult. de testam.* At constat Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut alii pio loco adherent seu uniuntur, non esse tales: sed potius representare plurium personarum corpus quoddam fictum. *Barbos. d. loc. num. 19.*
- 14 3. Relicta Hospitalibus, licet Episcopi auctoritate construat, & sic locis piis; *sec. c. ad hanc. 4. de relig. domib. l. in tantum. 6. vers. in autem. ff. de rer. divis.* Quia Episcopi Jurisdictioni non sunt subiecti. *per Clem. dudum. §. ultra. de sepultur. Roman. consil. 477. num. 15. & 19. Barbos. d. loc. num. 21.*
- 15 4. Relicta pro ornamentis, cereis, Ecclesiæ fabrica, & ceteris ad divinum cultum pertinentibus: *d. c. ult. ubi Abbas. num. 2. Corar. num. 4. Ubald. d. tract. cap. 6. Lapus. eod. tract. p. 2. à num. 24. Zaf. in com. ad decret. tit. de sepult. num. 38. sive emendis, sive conservandis, sive emendandis. Leo in Thes. son. Eccles. part. 2. cap. 14. num. 6. Valsc. cons. 105. ex num. 11. Boët. Epo in comment. ad d. c. requisisti. 15. num. 33. de testam.*
- 16 5. An autem debeat ex relictis pro aliis operibus piis in genere pendet decisio à futuro eventu: Quia si Executores distribuant legatum in fabricam, luminaria, Ecclesiæ ornamenta, vel in consecratoria cultum divinum, non detrahatur quarta: *Corar. in d. c. ult. num. 7. de testam.* Quia distributio, quam faciunt Executores, censetur facta ab ipso testatore. *l. unum ex familia. §. 1. ff. de legat. 1. secus in priorum locorum usum non privilegiatum. Valls. d. loc. num. 6. vers. an verò. Barbos. d. loco. num. 24.*
- 17 6. Non debetur de relictis pro restauratione Ecclesiæ Matricis, ædificatione & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum piorum. *per d. c. ult. ibi seu fabrica. de testam. & c. ex parte. 31. ibi. vel ad fabricam. de verb. sign.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Eccles.

G IV

32

Sed quid, si Ecclesia &c. de presenti instauratione non indigeat?¹⁸
 Quæstio est dubia. Detrahendam esse portionem resolvunt Covarruv. in d. c. ult. num. 4. vers. est tamen. Miranda in *Manud. Prælat.* tom. 2. qu. 48. n. 3. concl. 1. vers. tertio. Negant Goffred. Cardinal. Barbat. in d. c. ult. relati à Covarr. d. loco. Leo d. cap. 14. num. 8. per cam. vobis. 12. qu. 2. Sed forma Legati est attendenda; sec. *Rotam in Syracusana quartâ.* 5 Martii 1586. inpr. per *Quarant. in Sum. Bullarii, verb. Quarta Episcopalis.* Verbi gratia: Si testator vult statim, vel in singulos annos aliquid pro Ecclesiæ restauratione solvi, quæ restauratione non indigeat, ut tunc debeat quarta; non si pro restauratione Ecclesiæ ita legaverit; *Quoties ea indigebit.*

Et ita quoque dicendum de relictis pro subventionem luminarium,¹⁹ ornamentorum & aliorum ad cultum divinum pertinentium. Ex his namque non debetur quarta: d. c. ult. Si verò usus est indeterminatus, nonque destinatus cultui divino perpetuo, tunc debetur. d. c. ex parte. id. 3. d. c. requisisti. *Vallens. d. loco. num. 6. Barbof. d. loco. num. 25.*

Ad perpetuum cultum divinum Legatum censetur, si relictum, ad faciendum alicujus Sancti festum annuum, vel dicendum annuatim officium in una Capella. *Innoc. in d. c. ult. Leo d. loco. num. 9. Barbofa. d. loco, num. 25. in fin.*

7. Nec debetur hæc quarta ex donatione facta Ecclesiæ inter vivos. c. 4. de sepultur. c. 1. de statu Monachor. *Zaf. d. loco. num. 38. Sylvest. in Sum. verb. Canonica portio. 4. quæst. 4. Miranda d. quæst. 48. art. 3. conclus. 1. vers. & tandem septimo.*

8. Nec ex Legato pro maritandis duabus puellis singulis annis,²¹ vel pro una consanguinea. *Rota dicta. Barbofa d. loco. num. 27. Vallens. d. loco. num. 7. Piafec. prax. Episcop. parte 2. cap. 3. art. 4.* Quia vel sunt pauperes, & constat non deberi quartam, cum legatum sit factum personæ, & non loco; vel non sunt pauperes, & tunc quoque non debetur; cum ob eandem rationem, tum quia tale legatum non dicitur pium. *Vallens. d. loco. num. 7. Barbof. d. loco. num. 27.*

9. Nec de armis, equis, relictis in subsidium terræ sanctæ. c. in no-22 fra. 10. de statu Monachor. *Zaf. d. loco. & num.*

10. Nec ex Legatis quæ fiunt Regularibus. *Extr. 1. de sepultur. 23*
 in

in communib. De bonis verò relictis à Clerico intestatò, ut & Laico, decedenti, permittitur Episcopo retinere quartam, ubi talis est conditudo. *arg. c. ult. de offic. Ordin. in 6. c. Sancta. junct. Gloss. in verbo mortuorum. de success. ab intest. Genuens. in praxi, cap. 66. Piasca. d. cap. 5. art. 4. num. 42. Vallens. d. loc. num. 8. vers. sed & de.*

24 Potest Episcopus, cui legatum relictum absolute, & illud vendicare, & simul petere portionem Canonicam: Veniunt enim ex diverso capite. *Anton. num. 6. Abb. num. 4. Covarr. num. 3. Epo num. 14. d. c. officii. 14. de testam.*

Non potest, si sub conditione; ut *legato contentus, nil amplius petat, illudque acceptaverit Episcopus. d. c. officii. vers. consultatione. & ibi Dd.* Quia tum videtur debito renuntiasse. *d. c. officii. ibi: renuntiasse. junct. l. cum ab uno. 55. ff. de legat. c. Alexand. in l. si cum datam 23. §. si pater. num. 2. ff. soluto matrim. Roman. conf. 79. lib. 2. Secm. junct. conf. 173. num. 3. lib. 2.*

Nec potest, si testator exprimat, Se non aliter legare, quam sub conditione; *Ne Canonicam. portionem exigit Episcopus; Isque legatum acceptaverit. d. c. officii. ibi non poterit. Barbof. d. loco num. 30.*

25 Quemadmodum verò Episcopo comperit sua portio, si quidem linquatur Ecclesie; ita & è converso, si quid fuerit relictum Episcopo ex eo Ecclesia Cathedralis suam Canonicam detrahit portionem: nisi expresserit testator, quod velit illud esse Episcopi tantum, aut pretulerit relictum Episcopo intuitu personæ, & non Ecclesie; relictum, quia à conjuncto ac propinquo relictum. *d. c. requisisti. vers. si relictum linquatur.* Aliàs quando relinquitur aliquid Episcopo intuitu Ecclesie, veluti ab Extraneo, tunc portionem ex eo habebit Parochialis Ecclesia. Quod si conjunctim Episcopo & Ecclesie Cathedrali legetur aliquid de eo inter eos facienda est divisio Canonica: Quemadmodum & intuitu Episcopo, & illud Ecclesie relictum sit. Nisi stare malint testatoris voluntati & dispositioni: *d. c. requisisti. vers. si verò istud. aut testator iusserit Episcopum relictum suo esse contentum. d. c. officii. Vallens. d. loco. num. 3.*

26 Deducenda autem hæc quarta deductis prius oneribus; id est, solutis debitis, si quæ sunt, & impensis in pompam funebrem factis, cæterisque quæ fuerint necessaria pro servitoribus & ministris. *d. c.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Eccles.

GA IV.

32

ult. §. porro. de offic. Ordin. in 6. Piaſce. d. loco. num. 42. in fine.

Poteſt conſuetudine, ſive præſcriptione legitima induci, nè quarta debeat Epifcopo. d. c. de quarta. de præſcript.

TITULUS X.

De Cathedralico.

SUMMARIA.

1. Debetur Epifcopo Cathedralico.	4. An contra eam currat præſcriptio.
2. A quibus.	5. An per Concilium Tridentinum ſublatur.
3. Ejus taxa qua.	

IN honorem Cathedralis Epifcopalis ſolvitur Epifcopo portio quædam, inde Cathedralicum dicta: *Gloſſ. per c. conquerente. de offic. Ordin. Flamin. Paris. tract. de confident. qu. 15. num. 5.* Appellatur & Synodaticum; quia in Synodo, ſingulis annis celebranda, *can. Epifcopus. can. annis ſingulis, diſt. 28. can. quando diſt. 28. can. Epifcopus. 25. qu. 6. c. ſicut olim. de accuſat. ab omnibus ad illam vocatis præſtari conſuevit c. ult. de cauſſ. poſſ. & propriet.*

Poteſt eam Epifcopus à ſingulis ſux Dioceſecos Eccleſiis exigere. *Gloſſ. in can. quicumque. 16. qu. 6. Paris. conf. 22. num. lib. 4. non Monafteriis: can. inter cetera. 10. qu. 3. cum à lege dioceſana ſint exempta. can. pro utilitate. 16. qu. 1. can. quam ſit. 18. qu. 2.*

Diſtribuebatur in feſto Nativitatis, & Reſurrectionis Domini. *c. olim. de cenſib. Zerola in praxi Epifc. part. 1. verbo Cathedralicum. §. 1. Riccius in praxi aurea. reſol. 182. num. 1.*

Erat ejus antiqua taxa ſolidi duo: *can. 1. cauſſ. 10. qu. 3. Gloſſ. in d. c. 10. querente. verb. duos ſolidos. Surd. conf. 454. num. 12. Riccius. d. reſol. num. 1.* Servanda ea autem conſuetudo, *Gloſſ. in d. can. 1. fibona & ra-*